

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΜΕ ΚΑΘΕ ΤΙΜΗΜΑ

Η ΜΑΧΗ
ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΜΕ ΚΑΘΕ ΤΙΜΗΜΑ

Η ΜΑΧΗ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΕ ΚΑΘΕ ΤΙΜΗΜΑ

Συγγραφέας: Γιώργος Παπακωνσταντίνου

Μετάφραση: Νίκος Ρούσσοσ

Διόρθωση: Γιάννης Βογιατζής

© 2021, Εκδόσεις Κυριάκος Παπαδόπουλος Α.Ε., Γιώργος Παπακωνσταντίνου

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμιά διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Κατά τον Ν. 2387/20 (όπως έχει τροποποιηθεί με τον Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με τον Ν. 100/1975), απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

Πρώτη έκδοση: Ιανουάριος 2021

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

www.epbooks.gr

Καποδιστρίου 9, 144 52 Μεταμόρφωση Αττικής

τηλ.: 210 2816134, e-mail: info@epbooks.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Μασσαλίας 14, 106 80 Αθήνα, τηλ.: 210 3615334

ISBN 978-960-484-541-5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	7
Ευχαριστίες.....	14
Συνοτομογραφίες.....	16

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΣΦΥΡΗΛΑΤΗΜΕΝΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΚΡΙΣΕΙΣ

1 Πώς φτάσαμε ως εδώ	21
2 Εν αρχή ην μία καλή ιδέα.....	39
3 Αργά αντανάκλαστικά.....	58
4 Οι πυροσβέστες.....	76
5 Επιδιορθώνοντας το ποδήλατο εν κινήσει.....	95
6 Μια δυσλειτουργική οικογένεια	116

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

7 Ένας θαυμαστός νέος κόσμος.....	135
8 Κι έπειτα έμειναν... ..	154
9 Προστατεύοντας το νόμισμα.....	177
10 Τετραγωνίζοντας τον θεσμικό κύκλο	205
11 Η νέα γεωπολιτική.....	227
12 Η δημοκρατία τον 21ο αιώνα.....	246

Επίλογος: Η κρίση του κορονοϊού.....	268
Χρονολόγιο 1: Από την ίδρυση στην κρίση της ευρωζώνης.....	282
Χρονολόγιο 2: Ορόσημα της κρίσης.....	284
Χρονολόγιο 3: Η κρίση του κορονοϊού.....	287

Βιβλιογραφία.....	289
Ευρετήριο	299

Εισαγωγή

Στα τέλη του 2019, η Ευρώπη βρισκόταν σε μια απροσδόκητη κατάσταση. Έχοντας ξεπεράσει μια οικονομική κρίση που λίγο έλειψε να γκρεμίσει το κορυφαίο ίσως επίτευγμά της –το κοινό νόμισμα–, πίστευε πως τα χειρότερα είχαν περάσει και μπορούσε πλέον να ατενίζει το μέλλον με περισσότερη σιγουριά και επιφυλακτική αισιοδοξία. Η επιφυλακτικότητα έγκειτο στο ότι, μέχρι πρόσφατα, πολλοί προέβλεπαν το τέλος της ΕΕ όπως την ξέρουμε, αλλά και στο ότι ήταν σαφές πως τα προβλήματα που βρίσκονταν στις ρίζες της κρίσης –μαζί με άλλα που έχουν ανακύψει έκτοτε– παρέμεναν ως επί το πλείστον αλυτα και έπρεπε να αντιμετωπιστούν. Παρ’ όλα αυτά, κυριαρχούσε μια αισιοδοξία, γιατί η οικονομική κρίση είχε αναδείξει δύο σημαντικά χαρακτηριστικά της ΕΕ: την ευελιξία όταν χρειαζόταν να αντιμετωπίσει προκλήσεις, μαζί με μια αξιοθαύμαστη ανθεκτικότητα.

Από τις αρχές του 2020, όμως, η κρίση του κορονοϊού άλλαξε τα πάντα. Η πανδημία βύθισε την Ευρώπη –μαζί με τον υπόλοιπο κόσμο– σε μία νέα και πρωτόγνωρη κρίση, μπροστά στην οποία η οικονομική κρίση της περασμένης δεκαετίας ωχριά. Μία κρίση που, πέρα από τον άμεσο αντίκτυπο στα μακροοικονομικά μεγέθη, φαίνεται ότι θα έχει σημαντικές επιπτώσεις σε ένα ολόκληρο φάσμα δραστηριοτήτων, και θα επιβάλει δύσκολες προσαρμογές στα οικονομικά και κοινωνικά συστήματα.

Για να γίνει κατανοητό το εύρος και το βάθος των προκλήσεων που αντιμετωπίζει εκ νέου σήμερα η Ευρώπη, πρέπει κανείς να ξεκινήσει από την κατάσταση προ πανδημίας. Έχει περάσει πάνω από μία δεκαετία από το ξέσπασμα της χρηματοπιστωτικής κρίσης στις ΗΠΑ και τον αντίκτυπο της στην ευρωπαϊκή ήπειρο, αλλά και από τότε που η Ελλάδα πυροδότησε την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση στην ευρωζώνη, που συντάρραξε ολόκληρο τον κόσμο. Εκείνη την περίοδο, η ζώνη του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος συνειδητοποίησε με δυσάρεστο τρόπο ότι η κατασκευή του ευρώ ήταν ημιτελής, αν όχι βαθιά προβληματική.

Η ΕΕ –τόσο με το πολιτικό όσο και με το θεσμικό πρόσωπό της– αρχικά άργησε και δίστασε να αντιδράσει, ελπίζοντας ότι το ζήτημα θα επιλυόταν από μόνο του ή ότι, αν μη τι άλλο, οι επιπτώσεις του θα μπορούσαν να περιοριστούν. Στη συνέχεια, υποχρεώθηκε από τις εξελίξεις να αγνοήσει τους ίδιους τους κανόνες της και να προχωρήσει στην οικονομική στήριξη της Ελλάδας, καθώς και άλλων χωρών-μελών. Τελικά, επιδόθηκε σε μια προσπάθεια να ξαναγράψει τους κανόνες της θεσμικής αρχιτεκτονικής της Ένωσης. Χρηματοπιστωτικά τείχη προστασίας ανεγέρθηκαν, νέα θεσμικά όργανα συστάθηκαν, και προωθήθηκαν αποφάσεις για τη δημιουργία μιας τραπεζικής ένωσης και μιας πραγματικής δημοσιονομικής ένωσης, όλα σε μια προσπάθεια να διαφυλαχθεί η οικονομική και χρηματοπιστωτική σταθερότητα και να αποφευχθεί η επανάληψη των προβλημάτων που απείλησαν την ίδια την ύπαρξη του ευρώ.

Οι αποφάσεις αυτές πάρθηκαν μέσα σε ένα όλο και πιο τοξικό πολιτικό περιβάλλον, με τους πολίτες απογοητευμένους από την ανικανότητα των κυβερνήσεων να τους προστατεύσουν, ενώ, την ίδια στιγμή, εκλογές και δημοψηφίσματα σε σειρά χωρών οδηγούσαν σε ηχηρή απόρριψη του πολιτικού γίνεσθαι όπως το γνωρίζαμε. Για κάποιους παρατηρητές επρόκειτο για μια απροσδόκητη εξέλιξη· στην πραγματικότητα, όμως, ήταν η έκφραση μιας δυσαρέσκειας που συσσωρευόταν.

Οι Ευρωπαίοι πολίτες είχαν συνηθίσει στην αύξηση της ευημερίας, σε ένα όλο και πιο υποστηρικτικό κοινωνικό δίκτυο ασφαλείας, και στην προσδοκία ότι κάθε νέα γενιά θα είχε μια καλύτερη ζωή από την προηγούμενη. Την τεσσαρακονταετία που είχε προηγηθεί, η Ευρώπη είχε οικοδομήσει ένα απaráμιλλο κοινωνικό μοντέλο, και είχε μετατρέψει μια ήπειρο αποτελούμενη από διαφορετικά έθνη σε μια κοινότητα με κοινές αξίες, με ένα κοινωνικό συμβόλαιο που για πολύ καιρό φαινόταν να λειτουργεί καλά, και με δημοκρατικούς θεσμούς αξιοζήλευτους ανά την υφήλιο.

Μετά, όμως, τη χρηματοπιστωτική κρίση και τα δημοσιονομικά μέτρα που επιβλήθηκαν για την αντιμετώπισή της, η Ευρώπη άρχισε να δέχεται, ως κοινό εγχείρημα, όλο και μεγαλύτερη αμφισβήτηση από τους πολίτες της. Σε ένα περιβάλλον κάμψης των δημοσίων δαπανών και γενικευμένης λιτότητας, η αλληλεγγύη –κινητήρια δύναμη της ευρωπαϊκής οικονομικής και κοινωνικής ολοκλήρωσης– έδωσε σταδιακά τη θέση της στην καχυποψία, τον εθνοφυλετισμό και την έγνοια για τη χώρα του καθενός, και όχι για το συλλογικό πεπρωμένο της Ευρώπης. Η εξωστρέφεια και η ανοχή πιάστηκαν όλο και περισσότερο από ένα ξενοφοβικό και αντιμεταναστευτικό κλίμα, το οποίο αξιοποιήθηκε από τους λαϊκιστές και τους εξτρεμιστές προς εκλογικό τους όφελος, διαμορφώνοντας σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό τη δημόσια θεματολογία και κυριαρχώντας στον πολιτικό διάλογο.

Σε πείσμα του δημοφιλούς αφηγήματος όμως, η πηγή αυτής της δυσαρέσκειας δεν πρέπει να αναζητηθεί σε αυτό καθαυτό το εγχείρημα του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Βρίσκεται στις γενικότερες δυνάμεις που έχουν αναδιαμορφώσει εκ βάθρων το παγκόσμιο γεωπολιτικό και οικονομικό περιβάλλον. Η υπερπαγκοσμιοποίηση, τροφοδοτούμενη από το παγκόσμιο χρηματοδοτικό κεφάλαιο και επιταχυνόμενη από την ψηφιακή επανάσταση, έχει παραγάγει απίστευτες ευκαιρίες σε παγκόσμια κλίμακα. Ταυτόχρονα, ωστόσο, έχει διευρύνει το χάσμα ανάμεσα στους κερδισμένους και τους χαμένους της κοινωνίας, έχει

αυξήσει τις ανισότητες εντός και μεταξύ χωρών και, ως συνέπεια, έχει θέσει υπό αμφισβήτηση τις πολιτικές ελίτ, ενώ ασκεί έντονες πιέσεις ακόμα και στη δημοκρατία στις χώρες της Δύσης.

Η τεράστιας κλίμακας αναστάτωση που προέκυψε από αυτές τις παγκόσμιες διαρθρωτικές μετατοπίσεις, καθώς και η οικονομική και κοινωνική δυσπραγία που την έχει συνοδεύσει, αποτελούν από μόνες τους σοβαρά προβλήματα, που κάθε κοινωνία πρέπει να αντιμετωπίσει. Έχουν μεγεθυνθεί περαιτέρω, ωστόσο, από τη δύναμη του διαδικτύου και των νέων μέσων. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν συχνά βοηθήσει να διαστρεβλωθούν τα πραγματικά αίτια των προβλημάτων. Έχουν ενισχύσει τις φωνές και έχουν δώσει βήμα σε λαϊκιστές και εξτρεμιστές, πρόθυμους να ρίξουν στην Ευρώπη το φταίξιμο για καταστάσεις που είναι, στην πραγματικότητα, αποτέλεσμα ευρύτερων κοινωνικοοικονομικών δυνάμεων, με προέλευση, εύρος και αντίκτυπο πολύ πέραν της Ευρώπης και της ΕΕ.

Ο συνδυασμός των νέων μέσων με τον εν εξελίξει παγκόσμιο οικονομικό μετασχηματισμό έχει αποκαλύψει τις αδυναμίες και τις ατέλειες του ευρωπαϊκού οικονομικού και κοινωνικού μοντέλου, καθώς και της πολιτικής συναίνεσης η οποία το έχει διαμορφώσει και υποστηρίξει. Έχει επίσης οδηγήσει σε όλο και μεγαλύτερη όξυνση του πολιτικού διαλόγου ανάμεσα στις χώρες του Βορρά και του Νότου της Ευρώπης, ανάμεσα στην «παλιά» και τη «νέα» Ευρώπη, ανάμεσα στους «ευρωπαϊστές» και τις δυνάμεις του εθνικισμού, ανάμεσα στο κατεστημένο και τις φωνές που εναντιώνονται σε αυτό. Τίποτα δεν είναι όπως ήταν· τα πάντα αμφισβητούνται – ιδίως η ύπαρξη ενός ευρωπαϊκού πεπρωμένου που βασίζεται σε κοινές αξίες και το οποίο όλοι θεωρούσαμε δεδομένο μέχρι σήμερα.

Υπάρχουν ορισμένες στιγμές που η ιστορία μάς παίζει παιχνίδια. Γιατί σε αυτό το ήδη επιβαρυσμένο ευρωπαϊκό περιβάλλον ήρθε να προστεθεί η πανδημία του κορονοϊού. Ένα τυχαίο και εξωτερικό συμβάν, για το οποίο όμως υπήρχαν αρκετές προειδοποιήσεις, κατέληξε να

αποτελεί καθοριστικό και κομβικό γεγονός σε παγκόσμια κλίμακα, όχι μόνο για την Ευρώπη. Όταν τον Ιανουάριο του 2020, το νέο στέλεχος ενός ιού εξαπλώθηκε από τις υγρές αγορές της Ουχάν της Κίνας και παρέλυσε ολόκληρο τον κόσμο, κανείς δεν θα μπορούσε να προβλέψει τον τεράστιο παγκόσμιο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό του αντίκτυπο. Η αρχική έμφαση στην αντίδραση απέναντι στην πανδημία δόθηκε αναγκαστικά στην υγειονομική κρίση και στον αντίκτυπο στις οικονομίες μας· οι αλλαγές όμως που εξαπολύθηκαν είναι ευρύτερες και πηγαίνουν πολύ βαθύτερα. Ζούμε ήδη σε έναν νέο κόσμο και δεν έχουμε συλλάβει ακόμα τους κανόνες του.

Η αλήθεια είναι πως, ακόμη και πριν χτυπήσει ο ιός, ζούσαμε σε μια εποχή διαταραχών. Ήταν ένας κόσμος στον οποίο οι ταχείες αλλαγές είχαν γίνει το καθοριστικό χαρακτηριστικό σε πολλούς τομείς: από τις περίπλοκες παγκόσμιες αλυσίδες αξίας και τα πρότυπα κατανάλωσης που βασίζονται στο διαδίκτυο και στην τεχνητή νοημοσύνη, έως την κλιματική αλλαγή και τη διάβρωση του φυσικού περιβάλλοντος. Ωστόσο, ενώ αυτές οι αλλαγές που μας ωθούν σε αχαρτογράφητα νερά απαιτούν ολοένα και περισσότερο μια κοινή αντιμετώπιση και απάντηση, οι τάσεις στη γεωπολιτική και στη διακυβέρνηση φαίνεται να πηγαίνουν προς την αντίθετη κατεύθυνση. Σε έναν κόσμο που κυριαρχείται από τον επείγοντα χαρακτήρα της διαχείρισης των ευρωπαϊκών και παγκόσμιων δημόσιων αγαθών, η πολιτική μας –όχι μόνο στην Ευρώπη– ήταν και είναι όλο και πιο στενάχωρη και εσωστρεφής.

Σε αυτό το περιβάλλον έπληξε η πανδημία. Εάν η κλιματική αλλαγή υποδηλώνει σε αργή κίνηση την ανεπάρκεια των υφιστάμενων ρυθμίσεων διακυβέρνησης, η πανδημία ήταν ένα είδος «ξαφνικού θανάτου». Είναι το είδος της κρίσης που ενεργεί ως έντονη υπενθύμιση των αποτυχιών της παγκόσμιας και της ευρωπαϊκής διακυβέρνησης, η οποία όμως μπορεί ταυτόχρονα να χρησιμεύσει ως ισχυρή έκκληση για συλλογική δράση. Το αν θα σηματοδοτήσει ένα σημείο καμπής που θα αποσοβήσει τη μακροπρόθεσμη παρακμή των σημερινών μεθόδων,

θεσμών και κανόνων και μια ευκαιρία επανεκκίνησης ενός νέου είδους διακυβέρνησης είναι ίσως το μεγαλύτερο ζήτημα για το μέλλον της Ευρώπης σήμερα. Η κληρονομιά της πανδημίας θα διαμορφωθεί στις πολιτικές αποφάσεις και τις νέες κατευθύνσεις που πρέπει να ληφθούν μετά από αυτήν.

Στο πλαίσιο αυτό, το βιβλίο είναι μια προσπάθεια να χαρτογραφηθούν και να γίνουν κατανοητές οι εξελίξεις των τελευταίων ετών και των τελευταίων μηνών με φόντο την αργή, αλλά ανυποχώρητη πορεία της Ευρώπης προς τα εμπρός, μαζί με μια ανάλυση των δυνατοτήτων και των κινδύνων που υπάρχουν σε αυτή την πορεία. Καθώς φαίνεται πως οι πολιτικοί και οικονομικοί θεσμοί της ηπείρου εισέρχονται σε μία νέα περίοδο, η μάχη που θα δοθεί αφορά τον καθορισμό και, τελικά, τη διαμόρφωση της Ευρώπης μετά τη νέα κρίση που ζούμε. Σε αυτό το πλαίσιο, επιχειρώ να συνεισφέρω στην ανάλυση των διαφορετικών επιλογών που έχουμε στη διάθεσή μας προκειμένου να επανεξετάσουμε την οικονομική, πολιτική και θεσμική προσέγγιση και αρχιτεκτονική της Ευρώπης, στην πιο σημαντική ίσως πολιτική συζήτηση για τη σημερινή γενιά.

Πρόκειται για μια συζήτηση που ξεπερνά κατά πολύ ζητήματα όπως τα υπερβολικά ελλείμματα, τη βιωσιμότητα του χρέους και τη σταθερότητα των τραπεζικών συστημάτων στο πλαίσιο μιας νέας ευρωπαϊκής θεσμικής αρχιτεκτονικής. Όλα αυτά αποτελούν απαραίτητα στοιχεία προκειμένου να δοθεί μια πειστική και εφαρμόσιμη απάντηση στα ερωτήματα με τα οποία έχουμε να κάνουμε σήμερα· ζωτικής σημασίας, όμως, στο πλαίσιο της νέας ευρωπαϊκής «αρχιτεκτονικής», θα είναι τα ζητήματα διακυβέρνησης και οι νέες διαδικασίες λήψης αποφάσεων που αντιμετωπίζουν την ουσία του προβλήματος – τη νομιμοποίηση της ΕΕ, τη χρησιμότητά της για τους πολίτες της, και τον ρόλο της και το ειδικό της βάρος σε έναν νέο κόσμο. Σε τελική ανάλυση, όλα έχουν να κάνουν με τη δυνατότητα της Ευρώπης να προσφέρει ασφάλεια, ευημερία, απασχόληση, και βελτίωση του βιοτικού επιπέ-

δου στους πολίτες της· σε ολοένα αυξανόμενο βαθμό όμως, έχουν να κάνουν και με τη δημοκρατία και το μέλλον της ανοιχτής κοινωνίας.

Για να προχωρήσει προς τα εμπρός, η Ευρώπη έχει ανάγκη από ένα «νέο αφήγημα» γι' αυτή τη νέα εποχή που έχει ήδη ξεκινήσει, αρκετά πειστικό ώστε να το ενστερνιστούν οι Ευρωπαίοι – όχι απλώς μια συλλογή από πρωτοβουλίες πολιτικής ή από θεσμικές μεταρρυθμίσεις. Στη διαμόρφωσή του, καθοριστικό ρόλο θα παίξουν οι πολιτικές ηγεσίες. Η πορεία των γεγονότων δεν έχει τίποτα το αναπόφευκτο· αντιθέτως, η πολιτική ηγεσία πρέπει και μπορεί να συμβάλει στη διαμόρφωση του νέου περιβάλλοντος, με έναν συνδυασμό σχεδιασμού, τόλμης, πάθους και αποφασιστικότητας. Παραφράζοντας τα λόγια του Ντράγκι στην προηγούμενη κρίση, να είναι διατεθειμένη να προχωρήσει και να διεκδικήσει τη θέση που αρμόζει στην Ευρώπη τόσο στον κόσμο όσο και στις καρδιές των Ευρωπαίων – «με κάθε τίμημα».

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΕ ΚΑΘΕ ΤΙΜΗΜΑ

Σήμερα μαίνεται μια μάχη για το μέλλον της Ευρώπης. Μια μάχη για τη μορφή και την κατεύθυνσή της, το περίγραμμα και τα συστατικά στοιχεία της, τις αρχές, τις αξίες και τους κανόνες λειτουργίας της, και, σε τελική ανάλυση, για την ψυχή της. Για το ποιους αντιπροσωπεύει, και αν προσφέρει –και σε ποιους– όσα έχει υποσχεθεί. Έχουμε βγει από μια μεγάλη οικονομική και κοινωνική κρίση ζωντανοί αλλά πληγωμένοι, διχασμένοι αλλά ακόμη μαζί. Κατά τη διάρκεια της κρίσης μάς εξέπληξε η ίδια μας η δυσκολία να καταλήξουμε στις σωστές αποφάσεις την κατάλληλη στιγμή, αλλά όταν έφτανε ο κόμπος στο χτένι, κατορθώσαμε να βρούμε την πολιτική βούληση για να κρατήσουμε ζωντανό το εγχείρημα – «με κάθε τίμημα».

Καθώς η Ευρώπη αναζητά ταυτότητα μετά την κρίση, το νέο βιβλίο του Γιώργου Παπακωνσταντίνου ανιχνεύει τη νέα της πολιτική και οικονομική αρχιτεκτονική. Θα μπορέσει η ΕΕ να πρωταγωνιστήσει σε μία ταχύτατα μεταβαλλόμενη παγκόσμια οικονομία, αλλά και να απαντήσει στο αίτημα για περισσότερη δημοκρατία και ευημερία;

*Μόνο με πίστη στην Ευρώπη μπορεί να ξεπεραστεί η ευρωπαϊκή κρίση.
Γι' αυτό υπάρχει ακόμα ελπίδα. Ο Γιώργος Παπακωνσταντίνου
είναι ένας άνθρωπος με πίστη και ελπίδα.*

HERMAN VAN ROMPUY, πρώην πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου

ISBN 978-960-484-541-5

9 789604 845415

Κωδ. μνη/σης 25.157

www.epbooks.gr